

УДК 811.161.2'255.4'367.32'372:82-31=111

**ВІДТВОРЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВЛЕННЯ ГОЛОВНИХ ГЕРОЇВ
РОМАНУ МАРКА ТВЕНА “THE ADVENTURES OF HUCKLEBERRY FINN”
У ПЕРЕКЛАДІ ІРИНИ СТЕШЕНКО**

Олена Соловей

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000
olenasoley@gmail.com*

У статті зроблено спробу аналізу відтворення особливостей мовлення головних героїв роману Марка Твена “The Adventures of Huckleberry Finn” в українському перекладі Ірини Стешенко. У дослідженні застосовано лінгво-стилістичний аналіз, аналіз словникових дефініцій та контекстуальний аналіз. Аналіз перекладу роману здійснюється з комунікативно-прагматичних позицій, що допомагає виявити, як перекладацькі трансформації змінюють сприйняття і розуміння основних ідей роману. Окреслено поняття “перекладацька стратегія”. З’ясовано, що перекладацька стратегія І. І. Стешенко не завжди дозволяє зберегти стилістичні, структурно-семантичні і комунікативні особливості роману. Виявлено, що одну з наскрізних ідей оригіналу (злочинність рабства) перекладачці вдалося відтворити краще, ніж іншу (опозиція зовнішнього-неважливого та внутрішньо-цінного).

Ключові слова: граматичні трансформації, комунікативно-прагматичний підхід, лексичні трансформації, мовлення, перекладацька стратегія.

Вступ. Мета даної розвідки – дослідити особливості відтворення мовлення основних персонажів роману Марка Твена “The Adventures of Huckleberry Finn” у перекладі Ірини Стешенко. Марк Твен унікальний автор, бо ще за життя зазнав слави і визнання. Інакше ж бо і не могло бути, адже Семюель Ленгхорн Клеменс, відомий нам як Марк Твен, не з романів і розповідей, а з власного досвіду пізнав усі труднощі життя мандрівного журналіста, рудокопа, солдата, робітника і навіть капітана пароплава, що курсує по Міссісіпі. Можливо саме через правдивість та достовірність його творів Е. Гемінгвей вважав, що вся Американська література починається з однієї Твенової книжки, що називається “Пригоди Гекльберрі Фінна”, бо ні до неї, ні після американці не написали нічого кращого [13, с. 199]. А й справді, книга, що замислювалася як комерційне продовження успішної історії про пригоди малого хлопця Тома Сойера переросла у значно доросліший та глибший твір, ніж того очікувалося. Роман займає 54-ту позицію в рейтингу 100 найкращих книг журналу *Newsweek*. Гек та інші герої, які розділяють тою чи іншою мірою його пригоди, і через століття змушують нас знову і знову замислюватись над вічним питанням, що таке добро і зло. Через історію малого хлопчини книга репрезентує цілу епоху із життя велетенської держави, дає нам зрозуміти тогочасне суспільство та моральні цінності, що домінували в ньому, побачити культурні зміни, що відбулись відтоді, загалом пізнати глибше іншу куль-

туру. Тому-то перекладу цього твору відразу гарантовано було особливе місце в українській літературній полісистемі. За це непросте завдання – познайомити українського читача із веселим, добрим і не за віком мудрим Геком – узялася Ірина Стешенко.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підхід до перекладу визначається передусім стратегією перекладача. Впродовж останнього десятиліття питання перекладацької стратегії все частіше привертають увагу перекладознавців. Особистості перекладача присвячені класичні праці Р. П. Зорівчак, М. О. Новикової. Значний внесок у вивчення проблеми зробили В. Р. Савчин, Г. М. Косів, А. Р. Василик, І. М. Одрехівська, Н. М. Гриців, О. В. Літвіняк, Г. В. Пехник. Зазначимо, що дотепер у перекладознавстві немає єдності щодо використання термінів “творчий метод” і “перекладацька стратегія”. Побутує думка про те, що у перекладі є лише дві стратегії – очуження і одомашнення, а індивідуальний перекладацький підхід слід вважати методом. Все ж досить часто ці терміни трактують як синоніми. Приміром, дослідники О. В. Єгорова та О. В. Маріна у своїй статті “Стратегії перекладу у сучасній лінгвістиці” услід за О. А. Бурукіною перекладацькою стратегією називають загальний план дій перекладача, спрямований на переклад конкретного тексту, обумовлений конкретною метою перекладу, розроблений з урахуванням лінгвістичних та екстралінгвістичних характеристик конкретної перекладацької ситуації [2]. І. В. Войнич розуміє перекладацьку стратегію як спільний план дій перекладача, що залежить від його принципових установок, спрямованих на досягнення цілей, які свідомо чи несвідомо ставить перед собою перекладач [1, с. 8]. В. М. Ілюхін стратегію перекладу розглядає з комунікативно-прагматичної позиції: “стратегія – метод виконання перекладацького завдання, що полягає в адекватній передачі з іноземної мови на мову перекладу комунікативної інтенції відправника, з урахуванням культурологічних та особистісних особливостей оратора, базового рівня, мовної надкатегорії та підкатегорії” [3]. О. А. Михайленко пропонує таке визначення: “перекладацька стратегія інтерпретується як шлях досягнення певних перекладацьких цілей, які ставить перед собою перекладач. Перекладацьку стратегію розглядають як процесуальне явище: етапи та способи діяльності перекладача у вирішенні конкретних завдань перекладу для досягнення основної мети – створення тексту перекладу, що зберігає функціональні домінанти тексту оригіналу, які вважаються критерієм еквівалентності перекладу” [4].

Методологія дослідження. Дослідження проводиться в площині дескриптивного перекладознавства. Для вивчення естетичної функції мовних засобів у системі художнього тексту, їхньої відповідності до авторському задуму застосовано лінгвостилістичний аналіз; основне і контекстуальне значення лексичних одиниць визначається за допомогою аналізу словникових дефініцій та контекстуального аналізу; зіставний і перекладознавчий аналіз використовується для визначення рівня адекватності відтворення особливостей мовлення героїв у перекладі. У статті опираємося також на наші попередні напрацювання [6; 7; 8; 9].

Результати дослідження та їхнє обґрунтування. І. І. Стешенко, коли взялася до перекладу пригод Гека, уже була досвідченим перекладачем і мала добре випрацьовану стратегію перекладу, у якій можна виділити наступні особливості: (1) застосування лексичних трансформацій; (2) дотримання правил української граматики (коректна пунктуація, синтаксис) – перекладні конструкції граматично правильні, навіть коли в оригіналі присутні “помилки”; (3) дотримання правил українського слововжитку; (4) нівелювання фонетичних маркерів; (5) використання просторіччя для компенсації втрат; (6) насичення перекладного тексту приказками, прислів’ями та ідіоматичними конструкціями.

Описаний підхід, як будь-який суб'єктивний вибір, має свої переваги та недоліки. Найяскравіше продемонструвати застосування цієї стратегії можна через аналіз мовлення героїв художнього твору.

Гекльберрі Фінн – головний протагоніст та оповідач роману. Йому 13, він курить люльку, не знає грамоти, ненавидить школу і взагалі все, що обмежує його свободу. Це те, що лежить на поверхні, насправді ж Гек – хоч і до певної міри парія – все ж вдумливий, кмітливий і з рідкісним вмінням бачити істину, хоч часто і завуальовану соціальними та релігійними нормами. У будь-якій ситуації він прагне сформулювати свою думку. Перекладаючи роман Марка Твена, дуже важливо зберегти оце протиставлення поверхневого і суті, яка відкривається лише вдумливого читачеві.

Читач має змогу сформулювати враження про Гекльберрі Фінна одразу з першого абзацу першого розділу роману:

<p>You don't know about me, without you have read a book by the name of The Adventures of Tom Sawyer; but that ain't no matter. That book was made by Mr. Mark Twain, and he told the truth, mainly. There was things which he stretched, but mainly he told the truth. That is nothing. I never seen anybody but lied one time or another, without it was Aunt Polly, or the widow, or maybe Mary. Aunt Polly – Tom's Aunt Polly, she is – and Mary, and the Widow Douglas is all told about in that book, which is mostly a true book, with some stretchers, as I said before [12, с. 1].</p>	<p>Ви нічогоісінько про мене не знаєте, коли не прочитали книжки, що називається “Пригоди Тома Соєра”; а втім – дарма. Книжку ту написав Марк Твен, і часто-густо він казав у ній правду. Траплялося, інколи прибріхував, та здебільшого казав правду. Але то байдуже. Я ще не стрічав таких людей, які ніколи не брехали, за винятком, звісно, тітки Поллі або вдови, та ще, може, Мері. Саме про тітку Поллі – Томову тітку Поллі, – та про Мері, та ще про Дугласову вдову найбільше й розповідається в отій книжці; загалом книжка правдива, хоча там трохи й прибрехано, як я вже казав [11, с. 214].</p>
--	--

Англомовний Гек говорить неграмотно, допускаючи граматичні (*was things, I never seen, is all...*) помилки і помилки на рівні слововживання (*book was made*). Зберегти своєрідність мови Гекльберрі Фінна вкрай важливо, оскільки це буде співзвучним з поясненням, яке дає Марк Твен перед романом: “В цій книжці використано кілька діалектів, а саме: негртянський діалект штату Міссурі, найрізкішу форму закутного південно-західного діалекту, діалект Пайк-Каунті, а також чотири трохи пом'якшені відміни цієї останньої говірки. Відтинки говірки відбиралися не наосліп і не наздогад, а, навпаки, дуже ретельно, під пильним керівництвом, підсилені ще й моєю особистою обізнаністю з усіма цими мовними формами.

Я подаю це пояснення з тієї причини, що без нього багато хто з читачів уявив би собі, що всі мої дійові особи намагаються, розмовляючи, наслідувати одне одного, але досягти їм цього аж ніяк не щастить”.

Стешенко дотримується обраної стратегії: лексеми із нижчого стилістичного регістру заміняють фонетичні маркери, а граматичні девіації зникають зовсім, поступаючись правильним українським конструкціям. В оригіналі Гек говорить як 13-річний неприкаяний хлопець, який не знає граматики і для якого школою була вулиця. Найтипівішими для

нього помилками є подвійне заперечення (що можливе в англійській мові тільки як стилістичний прийом для посилення експресії висловлювання), одночасне вживання підмета та займенника, що його заміняє і неправильне утворення часів. Типовими діалектними особливостями мовлення Гека є вживання *ain't* замість *aren't*, *am not*, *haven't* та *has not*, що зрештою є звичним і для більшості інших персонажів роману, навіть для тих, які розмовляють грамотно. Наголосимо, що з розвитком сюжету Гек починає говорити дещо грамотніше. Наприклад: “*There was four or five men cavorting around on their horses in the open place before the log store, cussing and yelling, and trying to get at a couple of young chaps that was behind the wood-rank alongside of the steamboat landing; but they couldn't come it. Every time one of them showed himself on the river side of the woodpile he got shot at. The two boys was squatting back to back behind the pile, so they could watch both ways*” [12, с. 116]. Також періодично зустрічаються цілі абзаци де Гек не допускає жодної грубої помилки: “*Nat didn't look when we put the witch pie in Jim's pan; and we put the three tin plates in the bottom of the pan under the vittles; and so Jim got everything all right, and as soon as he was by himself he busted into the pie and hid the rope ladder inside of his straw tick, and scratched some marks on a tin plate and threwed it out of the window-hole*” [12, с. 259]. В українському перекладі Ірина Стешенко, натомість, показала нам дещо іншого Гека – *нічогісінько, а втім – дарма, часто-густо* лексичні одиниці, до яких навряд чи вдався б хлопчисько з вулиці. В українській версії Гекова мова граматично правильна, слововживання доречне. Не відступає перекладач і від своєї стратегії збагачувати перекладний текст українськими прислів'ями, приказками та ідіомами.

But I reckon I got to **light out** for the Territory ahead of the rest, because Aunt Sally she's going to adopt me and sivilize me, and I **can't stand it. I been there before** [12, с. 295].

Мабуть, доведеться мені **махнути** на індіанську територію раніше за Тома й Джіма, бо тітка Селлі наміряється мене всиновити й виховувати. Нема дурних – **я вже скуштував того меду. Тепер мене й калачем не принадиш!** [11, с. 495].

Ідіоматичні вирази *I can't stand it* та *I've been there before* Стешенко замінює на українські народні приказки – *скуштувати того меду* та *калачем замаювати*, що у тандемі не тільки адекватно відтворюють ідею висловлювання, але й вдало вписуються в образ вуличного хлопця з невеличкого містечка, бо кому ж, як не йому в XIX сторіччі бути носієм народного просторіччя. Вдало перекладено й розмовне *light out* як *махнути* – *розм., фам. Іти, їхати, бігти, вирушати в певному напрямку* [5 (т.4), с. 54].

Слід зазначити, що втрати через лексичні трансформації Стешенко намагається компенсувати, вдаючись до застосування просторіччя та іноді (хоча і дуже рідко) граматичних девіацій. Приміром, у наведеному вище прикладі Ірина Іванівна пропонує дещо нестандартну конструкцію: *Ви нічогісінько про мене не знаєте, коли не прочитали книжки*, вводячи підрядне речення умови не підрядним сполучником *якщо*, а сполучником *коли*. Однак така девіація, вірогідно, не буде разоче кидатися в очі пересічному читачеві. Ірина Стешенко намагається також компенсувати втрату діалектних особливостей Гека: замість *ain't* в перекладному тексті з'являється лексема *прибрехати* [2 (т. 7), с. 562] замість більш вживаної *прибріхувати*, а також лексема *стрічати*, а не звичніша *зустрічати*. Однак, попри усі спроби компенсації, все ж в перекладі не зберігається протиставлення поверхневої неосвіченості

та внутрішньої мудрості. Це протиставлення, як зазначалось раніше, надзвичайно важливо зберегти, адже воно допомагає повніше розкрити основні ідеї твору – викриття безглуздості та негуманності рабства.

Наступний протагоніст – утікач Джім. Нарівні з Геком він – центральна фігура роману. Власне тому роман неодноразово спочатку забороняли, а потім передруковували і називали одним з тих творів, які повинен прочитати кожен. Джім і його злиденне страдницьке життя – викриття злочинності рабства. Він розумний, відданий, вірний, всепрощаючий, найзріліший серед усіх героїв роману. Саме Джім вчить Гека, Тома і нас разом з ними, що людяність немає нічого спільного з кольором шкіри, розрізом очей, освітою і фінансовим забезпеченням.

<p>Laws bless you, chile, I ‘uz right down sho’ you’s dead agin. Jack’s been heah; he say he reck’n you’s ben shot, kase you didn’ come home no mo’; so I’s jes’ dis minute a startin’ de raf’ down towards de mouf er de crick, so’s to be all ready for to shove out en leave soon as Jack comes agin en tells me for certain you IS dead. Lawsy, I’s mighty glad to git you back again, honey [12, с. 118].</p>	<p>Дяка богові, синку! А я вже був певний, що ти теж загинув. Джек тут приходив: казав, що тебе, мабуть, застрелили, бо додому ти більше не вертався; тож я хотів оце відвести пліт до виходу з затоки, щоб бути напоготові й відчалити, тільки-но Джек прийде знову і скаже, що ти справді помер. Ох, який же я радий, що ти повернувся, голубе мій! [11, с. 322].</p>
--	---

Якщо мовлення Гекльберрі Фінна – неграмотна говірка підлітка, є його індивідуальним мовним портретом, то мовлення Джіма дає узагальнене уявлення про мовлення цілого соціального прошарку – рабів. Офіційний статус афро-американського різновиду англійської мови невизначений і дотепер. Проте, як би ми його не трактували – чи як говірку, чи діалект, чи соціолект, чи навіть самостійну мову, в тексті художнього твору афро-американська англійська виконує потужну не лише стилістичну, а й інформативну функцію. Тому-то дуже важливо передати специфіку мовлення Джіма в перекладі. Проте Ірина Стешенко свідомо обирає інший шлях. Усі діалектичні, граматичні, фонетичні, слововжиткові особливості мови Джіма перекладач замінює абсолютно правильною граматично, стилістично і фонетично мовою. Однак, з погляду прагматики тексту рішення Стешенко доречне. Якщо у випадку з Гекльберрі Фінном важливо показати брак освіти, то мовлення Джіма – це особливий культурний пласт, де відхилення від норми вже набувають певної стандартизації. Зважаючи на відсутність подібного явища в українській культурі, засобами української мови Стешенко створила би не афро-американця, а галичанина чи закарпатця або представника ще якогось регіону України чи ж просто неосвічену людину. Історичну складову було б втрачено, і без довгого попереднього пояснення пересічний читач не розкодував би тих глибинних соціальних процесів, що ховаються за мовленням Джіма. Зрозуміло, що це втрата перекладу, однак одне з головних завдань цього роману – показати потворність рабства і довести, що расова приналежність не впливає на людські якості. Грамотний Джім добре виконує це завдання. Ми бачимо його чуйне велике серце, кмітливості і відданість. Чудовим тлом для “чорного” Джіма є два “білі-білесенькі” пройдисвіти: Герцог та Король, які ілюструють, що не тільки чесноти, але й підлість та нищість не мають раси.

<p>Yes, my friend, it is too true – your eyes is lookin’ at this very moment on the pore disappeared Dauphin, Looy the Seventeen, son of Looy the Sixteen and Marry Antonette [12, с. 126].</p>	<p>Так, друже мій, це свята правда, – ви бачите перед собою бідолошного, загиблого безвісти дофіна Людовіка Сімнадцятого, сина Людовіка Шістнадцятого та Марії-Антуанетти [11, с. 330].</p>
---	---

Якщо Герцог говорить відповідно до норм англійської мови: *The first good town we come to we’ll hire a hall and do the sword fight in Richard III. and the balcony scene in Romeo and Juliet. How does that strike you?* [12, с. 132]), то Король нічим не відрізняється від Гека. Його мовлення підкріплює ідею автора, що між людьми різної раси є одна різниця – колір шкіри, і це несуттєво. Через те, що в перекладі Джім говорить згідно з правилами української мови, то й мовлення Короля грамотне (Стешенко не відтворює помилкову вимову власних імен *Looy the Sixteen* та *Marry Antonette*). Власне, вибору в перекладача і не було, бо протиставлення чорного грамотного раба Джіма білому неосвіченому, але вільному Королеві суперечило б історичній дійсності, більше того, змінило б образ Джіма, адже тоді грамотність стала б його особливою рисою, що зовсім не відповідало б оригіналу.

Важливим для відтворення прагматики роману є й інший персонаж – Том Соєр. Хоча він і з’являється у перших главах, а потім уже в останніх одинадцяти, Том – одна із ключових постатей, які допомагають осмислити особистість Гекльберрі Фінна. Том – це протиставлення Геку. Том справжній ватажок. Він вигадливий, як тепер кажуть, креативний. Ось, що про нього говорить сам Гек: *Here was a boy that was respectable and well brung up; and had a character to lose; and folks at home that had characters; and he was bright and not leather-headed; and knowing and not ignorant; and not mean, but kind* [12, с. 235–236]. Однак, водночас Том є втіленням суспільних норм, крізь які Гек навчився дивитися, проти яких він бунтує. Адже саме відповідно до цих норм він піде до пекла, бо захищає доброго Джіма, і саме ці норми не можуть захистити його від агресивного п’яниці батька. Історія Гекльберрі Фінна – історія про дорослішання і перетворення, в той час, як Том свій шлях ще не пройшов. Він [Том] збирає з хлопцями ватагу “зłodів” та “грабує” і “вбиває” людей (звісно це лише гра) тоді, коли його друг насправді зазнає знущань від батька. Том поводиться, як дитина, якою, зрештою, він і є, незважаючи на його попередні пригоди. Гек мусить дорослішати і приймати самостійні рішення, які змінять його життя (зберегти гроші, втекти від батька, повідомити плани Джіма чи ні etc.).

<p>Work? Why, cert’nly it would work, like rats a-fighting. But it’s too blame‘ simple; there ain’t nothing to it. What’s the good of a plan that ain’t no more trouble than that? It’s as mild as goose-milk. Why, Huck, it wouldn’t make no more talk than breaking into a soap factory [12, с. 235].</p>	<p>Як? Можна й так, чого ж? Це найпростіше. Та тільки нема в тому ніякої вигадки. Ну, що ж то за план, коли в ньому немає небезпеки? Та тут упорасться й немовля! Ні тобі розголосоу, ні тобі слави! Як після якоїсь нікчемної крадіжки на миловарні [11, с. 438].</p>
--	--

<p>It’s as simple as tit-tat-toe, three-in-a-row, and as easy as playing hooky. I should hope we can find a way that’s a little more complicated than that, Huck Finn [12, с. 236].</p>	<p>Це надто просто, як у кісточки грати, і легко, як з уроків тікати. Я сподіваюся, Геку Фінне, що нам пощастить вимудрувати щось складніше [11, с. 438].</p>
--	--

Такою є реакція Тома, коли Гек пропонує йому простий та ефективний спосіб звільнити Джіма з рабства. Том хоче пригод таких, як у романах, які він читає, і особливо, якщо врахувати, що раба він крастиме в родичів, а Джім вже й так вільний, то спокуса погратися в героя надто велика. Його щиро засмучує, що ситуація настільки проста і не відповідає його книжковим уявленням про викрадення: “*Blame it, this whole thing is just as easy and awkward as it can be. And so it makes it so rotten difficult to get up a difficult plan. There ain't no watchman to be drugged-now there ought to be a watchman. There ain't even a dog to give a sleeping-mixture to. And there's Jim chained by one leg, with a ten-foot chain, to the leg of his bed: why, all you got to do is to lift up the bedstead and slip off the chain* [12, с. 240]”. Том не замислюється над тим, що грається з чужими життями. Така легковажність нічим хорошим не закінчується і передусім для самого Тома.

Мовлення Тома головню правильне, окрім деяких оказійних помилок та систематично неправильного вживання подвійного заперечення. Він і не може говорити інакше, бо, з одного боку, спілкується з такими неосвіченими людьми, як Гек, а з іншого – ходить до школи і читає пригодницькі романи. Стешенко не відступає від своєї стратегії, й український Том говорить винятково грамотно. Не зберігає Ірина Іванівна ні випадкових помилок, ні систематичних. Фонетичні маркери не відтворюються також. Як завжди, перекладач звертає особливу увагу на приказки та ідіоми і вводить приказку – *тут і немовля упорасться*. Однак не дуже зрозуміло, чому зазвичай така щедра на прислів'я і приказки Стешенко не відтворює еквівалентно *rats a-fighting* та *it's as mild as goose-milk*. Хрестики-нулики замінює на кісточки (доміно). Очевидне протиставлення, опозиція Гекльберрі Фінна і Тома Соєра в перекладі втрачена, і читачу буде не так просто її розпізнати.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для визначення стратегії перекладу тексту застосовано комунікативно-прагматичний підхід. Важливо зберегти не тільки структурно-семантичні та стилістичні особливості тексту-джерела в перекладі, а і досягти аналогічного комунікативного впливу на реципієнта [4]. Отож стратегія Ірини Стешенко, застосована в перекладі роману Марка Твена “**The Adventures of Huckleberry Finn**”, головню допомагає відтворити одну з двох наскрізних ідей твору – ідею злочинності рабства. У перекладі грамотний Джім не відволікає своєю говіркою і читач вірогідно швидше розгледить всі негативні риси рабства. Однак, інше важливе послання твору відтворюється не так експліцитно, оскільки втрачено опозицію між зовнішнім-неважливим та внутрішнім-цінним. В перспективі доцільно проаналізувати, чи І. І. Стешенко застосовувала випрацьовану стратегію, перекладаючи оповідання Генрі Лоусона.

Список використаної літератури

1. Войнич И. В. Стратегии лингвокультурной адаптации художественного текста при переводе : автореф. дис. ... кандидата филологических наук : 10.02.19 / Войнич Ирина Владимировна; [Место защиты: Перм. гос. ун-т]. – Пермь, 2010. – 19 с.
2. Сторова О. В. Стратегии переклада в сучасній лінгвістиці [Електронний ресурс] / О. В. Сторова, О. В. Маріна – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/20_AND_2014/Philologia/6_173529.doc.htm.
3. Илюхин В. М. Стратегии в синхронном переводе: на материале англо-русских и русско-английских комбинаций перевода : дис. ... канд. филол. наук / В. М. Илюхин. – М. : Моск. лингв. ун-т, 2000. – 206 с.
4. Михайленко О. А. Поняття “перекладацької стратегії” як складова стратегічної компетенції. – [Електронний ресурс] / О. А. Михайленко // Педагогічні науки. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: file:///C:/Users/user/Downloads/Nzped_2014_121_23.pdf.

5. Словник української мови : [в 11-ти томах] / редкол. : І.К. Білодід [та ін.]; Академія наук Української РСР, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. – Київ : Наук. думка, 1970–1980.
6. Соловей О. Відтворення гумору в перекладі: до стратегії Ірини Стешенко / О. Соловей // Іноземна філологія. – 2013. – Вип. 125. – С. 167–175.
7. Соловей О. Відтворення образу Шейлока із Шекспірової комедії “Венеціанський купець” в українському перекладі Ірини Стешенко / О. Соловей // Іноземна філологія. – 2012. – Вип. 124. – С. 205–212.
8. Соловей О. Відтворення особливостей мовлення героїв з коротких оповідань Джека Лондона в перекладах Ірини Стешенко та Леся Герасимчука/ О. Соловей // Іноземна філологія. – 2015. – Вип. 128. – С. 141–147.
9. Соловей О. Відтворення фарсової ситуації Шекспірової комедії “The Comedy of Errors” у перекладі І.Стешенко / О. Соловей // Іноземна філологія. – 2014. – Вип. 127. – С. 158–165.
10. New Webster’s Dictionary and Thesaurus of English Language. – Dunburry : Lexicon Publications, Inc., 1993. – 1216 p.

Список використаних джерел

11. Твен М. Пригоди Тома Соєра. Пригоди Гекльберрі Фінна : Пер. з англ. І. Стешенко К.: Веселка, 1990. – 496 с. – С. 231–496.
12. Mark Twain. The Adventures of Huckleberry Finn / Twain, Mark. – A Glassbook Classic. – 296 p.
13. Rasmussen R. Kent. Critical Companion to Mark Twain: A Literary Reference to his Life and Work / R. Kent Rasmussen. – New York: Infobase Publishing, 2007. – 1159 p.

References

1. Voynich I. V. Strategii lingvokulturnoy adaptatsii hudozhestvennogo teksta pri perevode : avtoref. dis. ... kandidata filologicheskikh nauk : 10.02.19 / Voynich Irina Vladimirovna; [Mesto zaschityi: Perm. gos. un-t]. – Perm, 2010. – 19 s.
2. Yehorova O. V. Stratehii perekladu v suchasniy linhvistytsi [Elektronnyi resurs] / O. V. Yehorova, O. V. Marina – Rezhym dostupu do resursu: http://www.rusnauka.com/20_AND_2014/Philologia/6_173529.doc.htm.
3. Ilyuhin V. M. Strategii v sinhronnom perevode: na materiale anglo-russkikh i russko- angliyskikh kombinatsiy perevoda : dis. ... kand. filol. nauk / V. M. Ilyuhin. – M. : Mosk. lingv. un-t, 2000. – 206 s.
4. Mykhailenko O. A. Poniattia “perekladatskoj stratehii” yak skladova stratehichnoi kompetentsii [Elektronnyi resurs] / O. A. Mykhailenko // Pedagogichni nauky. – 2014. – Rezhym dostupu do resursu: file:///C:/Users/user/Downloads/Nzped_2014_121_23.pdf.
5. Rasmussen R. Kent. Critical Companion to Mark Twain: A Literary Reference to his Life and Work / R. Kent Rasmussen. – New York: Infobase Publishing, 2007. – 1159 p.
6. Slovnyk ukrainskoi movy : [v 11-ty tomakh] / redkol. : I.K. Bilodid [ta in.]; Akademia nauk Ukrainskoi RSR, Instytut movoznavstva im. O. O. Potebni. – Kyiv : Nauk. dumka, 1970–1980.
7. Solovey O. Vidtvorennia humoru v perekladi: do stratehii Iryny Steshenko / O. Solovey // Inozemna filolohiia. – 2013. – Vyp. 125. – S. 167–175.
8. Solovey O. Vidtvorennia obrazu Sheiloka iz Shekspirovoi komedii “Venetsianskyi kupets” v ukrainskomu perekladi Iryny Steshenko / O. Solovey // Inozemna filolohiia. – 2012. – Vyp. 124. – S. 205–212.
9. Solovey O. Vidtvorennia osoblyvostei movlennia heroiv z korotkykh opovidan Dzheka Londona v perekladakh Iryny Steshenko ta Lesia Herasymchuka/ O. Solovey // Inozemna filolohiia. – 2015. – Vyp. 128. – S. 141–147.

10. Solovey O. Vidtvorennia farsovoi sytuatsii Shekspirovoi komedii "The Comedy of Errors" u perekladi I.Steshenko / O. Solovey // Inozemna filolohiia. – 2014. – Vyp. 127. – S. 158–165.
11. Tven M. Pryhody Toma Soyvera. Pryhody Hekl'berri Finna : Per. z anhl. I. Steshenko K.: Veselka, 1990. 496 s. – S. 231–496.
12. Twain Mark. The Adventures of Huckleberry Finn / Twain, Mark. – A Glassbook Classic. – 296 p.
13. New Websters Dictionary and Thesaurus of English Language. – Dunburry : Lexicon Publications, Inc., 1993. – 1216 p.

**REPRODUCTION OF THE PECULIARITIES OF THE MAIN HEROES'
SPEECH FROM THE NOVEL "THE ADVENTURES OF HUCKLEBERRY FINN"
BY MARK TWAIN IN IRYNA STESHENKO'S TRANSLATION**

Olena Solovey

*Ivan Franko National University of Lviv
1, Universytetska St., Lviv, Ukraine, 79000
olenasoley@gmail.com*

Extensive research has been done in the sphere of translation strategies. A wide range of scholars (R.P. Zorivchak, M.O. Novykova, V.R. Savchyn, H.M. Kosiv, A.R. Vasylyk, I.M. Odrekhivska, N.M. Hrytsiv, O.V. Litviniak, H.V. Pekhnyk, I.V. Voinych, O.V. Yehorova, O.V. Marina, V.M. Ilyuhin, O.A. Mykhailenko) dealt with the idea of the methods and strategies of translation. Nevertheless, there is still no unified understanding of what is the translator's strategy since theorists tend to research and describe various translation strategies from their own perspectives. The notion of the translator's strategy is studied in the framework of the communicative and pragmatic approach to translation at large. Deciding on which strategy to apply, not only does the translator have to reproduce the intrinsic structural and semantic features of a source text but also the communicative effects on the recipient and pragmatics of the original text. Working on "The Adventures of Huckleberry Finn" by Mark Twain Iryna Steshenko was already an experienced translator. By that time she had established her own unique approach laying emphasis on lexical transformations, grammatically correct *target* text, meticulous target collocability, loss of phonetic markedness from the original and intense compensatory saturation of the translation with colloquial lexemes, idioms and sayings.

The article is an attempt to analyze the translation of the individual properties of the main characters' speech. Moreover it pursues the task of researching how the main ideas of the novel are represented via speech and whether Iryna Steshenko managed to render the overall pragmatics and communicative effect of this classic.

Keywords: transformations in grammar, communicative-pragmatic approach, lexical transformations, speech, translation strategy.